

Klogere kommuner: anbefalinger fra DFIR

De danske kommuner brugte i 2023 omkring 228 mia. kr. på dagtilbud, folkeskole, ældrepleje og andre velfærdsområder, men brugte kun anslået 200 mio. kr. på forskning og udvikling (FoU). Det er under en promille af det samlede budget, der investeres i at gøre kommunerne klogere i varetagelsen af den borgerne nære velfærd. Det skyldes, at der i Danmark ikke er et sammenhængende system til at understøtte forskning og udvikling i den kommunale sektor. Sådant et system findes derimod i forhold til at understøtte private virksomheders investeringer i FoU. En langt mere systematisk indsats målrettet en varig mobilisering af FoU i den kommunale praksis vil bidrage til at sikre en mere bæredygtig og effektiv velfærd af høj kvalitet til gavn for borgerne.

Danmarks Forsknings- og Innovationspolitiske Råd (DFiR) igangsatte i 2023 projektet *Forskningsinformeret velfærdsinnovation i kommunerne*. DFIR afrapporterer på projektet i første halvdel af oktober 2024 med en rapport, der også indeholder seks anbefalinger til, hvordan man kan skabe et mere velfungerende system for at sikre en øget grad af forskningsinformeret praksis i de kommunale velfærds- og uddannelsesopgaver.

Rapporten er blevet til på baggrund af en række informantsamtaler, konsultationer og uformelle møder med repræsentanter fra forskningsverdenen, herunder både ledelse og aktive forskere, samt fra kommuner, styrelser, Uddannelses- og Forskningsministeriet, fonde, tænketanke og fagforeninger, en studietur til Norge samt en debat under Folkemødet 2024.

Projektet fokuserer på de kommunale opgaver inden for dagtilbuds-, skole-, social-, beskæftigelses- og sundhedsområderne. Ikke alle disse områder betragtes som klassiske velfærdsområder, men slås her sammen under overskriften velfærd for forenklingens skyld.

DFIR mener, at der er et stort potentiale for et langt stærkere og mere systematisk samspil mellem FoU på den ene side og den kommunale praksis og hverdag på den anden side, således at forskningen i højere grad informerer og bliver informeret af praksis.

For at opnå dette formål har DFIR formuleret seks anbefalinger:

1. Kommunernes mandat til at indgå i forsknings- og innovationsaktiviteter skal præciseres og styrkes.

Der er uklarhed om mandatet for kommunernes medvirken i forsknings- og udviklingsaktiviteter. Som det eneste område har kommunerne en ubestemt pligt til at medvirke i forskningen på sundhedsområdet, men ikke på andre områder. DFIR anbefaler, at kommunerne gives et klart mandat til at indtage en plads i det danske forsknings- og innovationssystem.

2. Der skal indføres et nyt paradigme for udmøntning af offentlige midler til missionsdrevet og velfærdsrelateret forskning og innovation.

Det nuværende forskningsfinansierende system udmønter først og fremmest midler på baggrund af helt klassiske videnskabelige kriterier. Denne tilgang øger kløften mellem forskning og praksis i oversættelsen af viden og i forskningens forankring og samarbejde i praksis. De gængse udmøntningskriterier fremmer dermed ikke forandringer i praksis, navnlig ikke i driftsorienterede organisationer som kommunerne.

Der er derfor brug for at operere med et andet paradigme for udmøntning af offentlige midler til velfærdsinnovation for at sikre den højeste grad af samfundsmæssig værdiskabelse og aftryk (impact), levedygtighed (sustainability) og relevans for praksis.

3. Udmøntningen af midler til den praksisnære forskning og innovation inden for velfærdsområdet skal konsolideres i en ny offentlig fond.

De offentlige finansieringskilder til velfærdsforskning og -innovation er ikke konsoliderede, men spredt ud på forskellige mekanismer og virkemidler. En betydelig del af investeringerne i området kommer desuden fra private fonde.

Den offentlige finansiering bør konsolideres gennem oprettelsen af en ny fond. Visionen skal være en fond, hvor kommunale behov og udfordringer er udgangspunktet for opslag og udmøntning af midler. Fonden skal arbejde missionsorienteret og have fokus på at styrke og udbrede en stærk videnskultur og mobiliseringen af forskningsinformeret viden og innovative løsninger i det kommunale

landskab. Ikke mindst skal fonden udgøre en prioriteringsmekanisme. På et område, hvor mange gode ideer og projekter opstår decentralt i kommuner, i fonde og ved forskningsinstitutioner, er der et behov for en institutionel ramme for udpegning af de vigtigste og mest lovende prioriteter.

4. Forskningsinstitutionerne skal styrke karrierevejene og justere i meriteringsmekanismerne for medarbejdere, der bedriver praksisnær forskning og udvikling.

Den praksisnære FoU adresserer ikke altid egentlige behov i kommunerne. Derfor bør den systemiske kapacitet i den danske velfærdsforskning og -innovation styrkes. Det gælder både en styrkelse af volumen, kvalitet og relevans. Og det gælder en styrkelse af karrierevejene for og kompetenceudviklingen af forskere, der bedriver praksisnær og anvendelsesorienteret FoU, og som indgår i samarbejder med omverdenen. Universiteterne skal dermed fortsætte arbejdet med at fremme anerkendelse af flere typer af forskningsrelaterede aktiviteter som meriterende. DFIR anbefaler også, at der oprettes flere delestillinger mellem kommuner og forskningsinstitutioner.

5. Kommunerne skal styrke rammerne for at indgå i videns-, forsknings- og innovationssamarbejder.

Såfremt kommunerne får mandat til at indgå i forsknings- og innovationssystemet, bør det være et fokusområde at styrke deres kapacitet til at omsætte forskningsbaseret viden til innovation. Der må i højere grad skabes incitamenter og afsættes midler til, at kommunerne kan indgå i forsknings- og innovationsaktiviteter og ikke mindst til at sikre, at vellykkede tiltag og systemiske forandringer bliver sat i drift. En ny forskningsfinansierende fond vil med sin missionsdrevne tilgang kunne understøtte kommunerne i at prioritere og indgå mere strategisk i forsknings- og udviklingsaktiviteter og dermed undgå unødvendig "projektitis".

6. Der skal etableres en struktur for brobygning mellem forsknings- og innovationsmiljøer og kommuner.

Brobygningen mellem vidensmiljøer og kommuner er mangelfuld og begrænses af flere barrierer. Det er unødvendigt vanskeligt både for den individuelle kommune og i sektoren bredt at identificere og formulere forsknings- og innovationsbehov systematisk. Det er tilsvarende vanskeligt for forskningsmiljøerne at bedrive forskning, der har tilstrækkeligt potentiale for varig vidensmobilisering i den kommunale sektor.

Der er et lille antal danske erfaringer med struktureret brobygning mellem kommuner og forskningsinstitutioner, og der kan med fordel hentes inspiration både i forskningen på dette område og i udlandet (f.eks. Norge og Nederlandene) med henblik på en afsøgning af modeller for brobygningsstrukturer og organisering af samarbejder

mellem forskningsmiljøer og kommuner og mellem kommuner.

DFIR årskonference 2024

DFIR afholder sin årskonference i år under overskriften *Forskningsinformeret velfærdsinnovation i kommunerne*. På konferencen sætter DFIR fokus på, hvordan forskning, praksisnær viden og innovation kan medvirke til at skabe bæredygtige løsninger, der både gør kommunernes arbejde smartere og bedre. På konferencen skal paneldeltagere også debattere, hvordan man styrker samspillet mellem forskning og kommunal praksis for at skabe resultater, der virkelig gør en forskel – for kommunerne, for borgerne og for samfundet som helhed.

Konferencen finder sted den 29. oktober 2024 på Scandic Sluseholmen i København.

Læs mere

Læs mere om projektet Forskningsinformeret velfærdsinnovation i kommunerne [her](#), hvor du kan finde den afsluttende rapport og programmet for DFIR's årskonference 2024.

Yderligere oplysninger

Frede Blaabjerg
Formand for DFIR
Telefon: 21 29 24 54
Mail: fbl@et.aau.dk

Steffen Bohni
Leder af DFIR's projekt Forskningsinformeret velfærdsinnovation i kommunerne
Telefon: 61155366
Mail: sbn@nfa.dk